

كيفية

زيارة مسجد النبي ﷺ

تأليف سماحة الشيخ

عبدالعزیز بن عبد الله بن باز

رحمه الله تعالى

الطاجكية

ЗИЁРАТИ МАСЧИДИ НАБАВИ

МУАЛЛИФ:

АЛЛОМАИ БУЗУРГ МУФТИИ СОБИҚИ
МАМЛАКАТИ АРАБИСТОНИ САЪУДИ
АБДУЛАЗИЗ ИБНИ АБДУЛЛОҲ ИБНИ БОЗ

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات في شرق جدة

جدة - طريق مكة القديم - كيلو ١٣ خلف شركة الراجحي المصرفية ص. ب. ١٠٢٣٧ (١٠٢٣٧) هاتف: ٢١٣٢١ / فاكس: ٢١٣٠٠٠٠ (٢١٣٠٠٠٠) (١١١١)
فاكس: ٢٢٤٠٣٩٨ القسم الحسابي: (٢٢٤٤٤٤٤٤) رقم الحساب العام: ١٧٧٤٠٠ شركة الراجحي المصرفية فرع: ٢٣٧٨

**ЗИЁРАТИ
МАСЧИДИ НАБАВИ**

МУАЛЛИФ:

**АЛЛОМАИ БУЗУРГ МУФТИИ СОБИҚИ
МАМЛАКАТИ АРАБИСТОНИ САЪУДИ
АБДУЛАЗИЗ ИБНИ АБДУЛЛОҲ ИБНИ БОЗ**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ба номи Худованди бахшандаи меҳрубон

ЗИЁРАТИ МАСЧИДИ НАБАВИ

Зиёрати масчиди паёмбар с пеш аз ҳаҷ ё баъд аз ҳаҷ суннат аст. Зеро дар китоби "Саҳеҳи Бухори" ва "Саҳеҳи Муслим" аз Абу Ҳурайра разияллоҳу анҳу ривоят омадааст, ки гуфтанд: Паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд:

"صلاة في مسجدي هذا خير من ألف صلاة فيما سواه إلا المسجد الحرام"

"Як намоз дар ҳамин масчидам беҳтар аст аз ҳазор намоз дар масчидҳои дигар, гайр аз масчиду-л-Ҳаром"

Ва аз Ибни Умар разияллоҳу анҳу ривоят аст, ки паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд:

"صلاة في مسجدي هذا خير من ألف صلاة فيما سواه إلا المسجد الحرام". (رواه مسلم).

"Як намоз дар ҳамин масчидам беҳтар аст аз ҳазор намоз дар масчидҳои дигар, гайр аз масчиду-л-Ҳаром". (Ин ҳадисро Имом Муслим ривоят кардаанд).

Ва аз Абдуллоҳ ибни Зубайр разияллоҳу анҳу ривоят аст, ки паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд:

"صلاة في مسجدي هذا خير من ألف صلاة فيما سواه إلا المسجد الحرام. وصلاة في المسجد الحرام أفضل من مائة صلاة في مسجدي هذا". [أخرجه أحمد وابن خزيمة].

"Як намоз дар ҳамин масчидам беҳтар аст аз ҳазор намоз дар масчидҳои дигар, гайр аз масчиду-л-Ҳаром ва як намоз дар масчиду-л-Ҳаром беҳтар аст аз сад намоз дар ҳамин масчидам". (Ин ҳадисро Имом Аҳмад ва Ибни Хузайма ва Ибни Ҳиббон ривоят карданд).

Ва аз Чобир разияллоҳу анҳу ривоят аст, ки паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд:

"صلاة في مسجدي هذا خير من ألف صلاة فيما سواه إلا المسجد الحرام. وصلاة في المسجد الحرام أفضل من مائة صلاة في مسجدي هذا". [أخرجه أحمد وابن ماجه].

"Як намоз дар ҳамин масчидам беҳтар аст аз ҳазор намоз дар масчидҳои дигар, гайр аз масчиду-л-Ҳаром ва як намоз дар масчиду-л-Ҳаром беҳтар аст аз сад намоз дар ҳамин

масчидам". (Ин ҳадисро имом Аҳмад ва Ибни Моча ривоят кардаанд).

Ҳадисҳо дар ин маъно хеле бисёр аст.

Вақте, ки зиёратчи ба масҷид расид, мустаҳаб аст, ки дар вақти даромадан пои росташро аввал ба масҷид дохил сохта ин дуоро бихонад: "Бисмиллоҳи вассалоту вассалому ало расулиллоҳ. Аъзузу биллоҳил ғазим ва бивачҳиҳил карим ва султониҳил қадими минаш шайтонир рачим. Аллоҳуммафтаҳли аввоба раҳматик"

Ин дуо дар вақти дохил шудан ба ҳар масҷид гуфта мешавад. Масҷиди паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам дуои хоше надорад. Сипас ду рақъат намоз мехонад. Пас аз хондани намоз дуо намуда ҳар чи аз хайри дунёву охират бихоҳад, аз Худованд металабад. Агар ин ду рақъат намозро дар равзаи шарифа бихонад, беҳтар аст.

Зеро паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам мефармоянд:

"ما بين بيتي و منبري روضة من رياض الجنة".

"Замине, ки миёни хонаам ва минбарам қарор дорад, боге аз боғҳои биҳишт аст".

Баъд аз хондани намоз қабри паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам ва қабри ду ёрашон Абу Бакру Умар разияллоҳу анҳумо-ро зиёрат мекунад. Тариқи зиёрат чунин аст, ки дар рӯ ба рӯи қабри паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам истода бо адабу эҳтиром бо овози паст инчунин салом мегӯяд:

"Ассалому ғалайка ё расулаллоҳи ва раҳматуллоҳи ва баракотуҳ".

Чуноне, ки дар Сунани Абӯ Довуд бо санади ҳасан аз Абӯ Хурайра разияллоҳу анҳу ривоят аст, ки паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд:

"ما من أحد يسلم عليّ إلا ردّ الله عليّ روي حتى أوردّ عليه السلام".

"Ҳеч касе нест, ки бар ман салом бифиристад магар ин, ки Худованд руҳамро ба ман бармегардонад, то ба саломи ӯ ҷавоб бидиҳам".

Агар зиёратчи дар саломаш бигӯяд:

"Ассалому алайка ё набийллоҳ, ассалому алайка ё хияраталлоҳи мин халқиҳ, ассалому алайка ё саййидал мурсалина ва имомал муттақин. Ашҳаду аннака қад баллағтар рисолати ва аддайтал амоната ва насаҳтал уммата ва чоҳадта филлоҳи ҳаққа чиҳодих".

Ҳеч боке надорад. Зеро ҳамаи он сифатҳои дар дуо зикришуда, сифатҳои наёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам аст.

Пас ба наёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам дуруд мефиристад ва барои он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам дуо мекунад. Ба наёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам дурудду саломро якҷоя ҳам мефиристам. Зеро дар Қуръони Карим дурудду салом якҷо ҳам омадааст, ки Худованд мефармояд:

"يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا" [سورة الأحزاب: 56].

"Эй мўъминон! Бар ӯ дуруд фиристед ва саломи бисёр гўед". (Сураи Аҳзоб: 56).

Сипас ба ҳазрати Абӯ Бакри сиддиқ ва Умари форуқ разияллоҳу анҳу салом медиҳад ва барояшон дуо менамояд ва аз Худованд талаб менамояд, ки аз онду рози хушнуд шавад. Ҳазрати Абдуллоҳ ибни Умар разияллоҳу анҳу вақте, ки бар наёмбар с ва ёронашон Абӯ Бакру Умар разияллоҳу анҳу салом медоданд, мегуфтанд:

"Ассалому алайка ё расулаллоҳ. Ассалому алайка ё Або Бакр. Ассалому ғалайка ё абато". Аксари вақт ба ин саломи худ чизеро зиёд намекарданд пас ба роҳи худ мерафтанд.

Ин зиёрат фақат барои мардон машруъ аст. Аммо барои занон зиёрати ҳеч қабре ҷоиш нест. Чуноне, ки аз наёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам собит шудааст, ки он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам занонро, ки қабрҳоро бисёр зиёрат мекунанд ва касоне, ки қабрҳоро масҷид қарор медиҳанд ва касоне, ки дар онҷо чароғ равшан мекунанд, лаънат кардаанд.

Аммо масҷиди Набави ба қасди намоз хондан ва дуо кардан дар ин масҷид ва дигар амалҳое, ки дар дигар масҷидҳо

машрӯъ аст, ба Мадина рафтан барои ҳама машрӯъ аст. Чуноне, ки дар ҳадисҳои пеш зикр шуд.

Барои зиёратчи суннат аст, ки намозҳои панҷгонаро дар масҷиди Набави бихонад. Ва ин фурсатро ганимат гирифта дар ин масҷид бисёр зикру дуо бикунад, ва намози нофилаҳо зиёд бихонад. Зеро дар ин амалҳо аҷру савоби бузург аст.

Ва мустаҳаб аст, ки дар раъзаи шарифа намозро бисёр бихонад. Зеро дар аввали китоб, дар фазилати намоз хондан дар раъзаи шарифа, ҳадиси саҳеҳ гузафт. Ва он ҳадис ин сухани паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам аст, ки фармудаанд:

"ما بين بيتي ومنبري روضة من رياض الجنة".

"Замине, ки дар миёни хонаам ва минбарам қарор дорад, боге аз боғҳои биҳишт аст".

Аммо намозҳои фаризаро зиёратчи ва ғайри зиёратчи ҳама то ҳадди имкон дар сафи аввал бихонанд. Гарчанде, ки сафи аввал дар масҷиди қадим набошад ҳам. Дар масҷиди паёмбар аз чониби қибла изофа карда шудааст. Ва дар ин изофа сафи аввал қарор дорад. Зеро ҳадисҳои саҳеҳ аз паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам дар тарғиб ва ташвиқи сафи аввал омадааст. Мисли ин ҳадис, ки паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд:

"لو يعلم الناس ما في النداء والصف الأول ثم لم يجدوا إلا أن يستهموا عليه لاستهموا".
[منفق عليه].

"Агар мардум аҷру савоби азон ва сафи аввалро бидонанд ва бубинанд, ки барои ба даст овардани он ғайр аз қуръакаши дигар роҳе нест, ҳатман қуръакаши хоҳанд кард". (Ин ҳадисро имом Бухори ва Муслим ривоят кардаанд).

Паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам ба саҳобагонашон гуфтанд:

"تقدموا فأتوا بي وليأتكم بكم من بعدكم ولا يزال الرجل يتأخر عن الصلاة حتى يؤخره الله" [أخرجه مسلم].

"Пеш биёед ва ба ман иқтидо кунед ва касоне, ки баъд аз шумо ҳастанд, ба шумо иқтидо кунанд. Ҳамеша инсон худро

аз намоз ақиб мекашад то ин, ки Худованд ўро ақиб меандозад". (Ин ҳадисро имом Муслим ривоят кардаанд).

Инчунин Абӯ Довуд аз Оиша разияллоҳу анҳо бо санади ҳасан ривоят кардаанд, ки паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд:

"لا يزال الرجل يتأخر عن اصف المقدم حتى يؤخره الله في النار".

"Ҳамеша инсон худро аз сафи аввал ақиб мекашад то ин, ки Худованд ўро ба дузах мекашад".

Инчунин аз паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам собит шудааст, ки он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам ба саҳобагони худ гуфтанд:

"ألا تصفون كما تصف الملائكة عند ربها؟"

"Оё монанди фариштагон чуноне, ки лар назди парвардигорашон саф мебанданд, саф намебандед"? Гуфтанд: Эй паёмбари Худо! Чигуна фариштагон дар назди парвардигорашон саф мебанданд. Паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам гуфтанд:

"يتمون الصف الأول، ويتراصون في الصف". [رواه مسلم].

"Сафҳои аввалро нур мекунад ва дар саф рост меистанд". (Ин ҳадисро имом Муслим ривоят кардад).

Ҳадисҳо дар ин маъно бисёр аст.

Ин ҳадисҳо ом аст, масҷиди паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам ва дигар масҷидҳоро дарбар мегирад. Ва ин ҳадисҳо масҷиди Набавиро пеш аз изофа ва баъд аз изофа дарбар мегирад.

Аз паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам собит шудааст, ки он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам асҳоби худро ба тарафи рости саф тарғибу ташиқ менамуданд. Ва маълум аст, ки дар масҷиди қадими паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам тарафи рости саф берун аз раъза аст.

Аз ин маълум мешавад, ки аҳмият додан ба сафи аввал ва чониби рости саф аз аҳмият додан ба раъзаи шарифа муқаддаму бартар аст. Ва муҳофизат намудан ба сафи аввал ва чониби рости саф аз муҳофизат намудан ба раъзаи шарифа афзалу авло аст. Барои касе, ки ба ҳадисҳои, ки дар

ин боб ворид шудааст, тааммул карда бошад, ин масъала возеҳу равшан аст.

Барои ҳеч кас ҷои нест, ки ба ҳуҷраи шарифа дастони худро бимолад ё онро бибусад ё ба гирди он тавоф намояд зеро ин амалҳо аз салафи солеҳ нақл нашудааст. Балки ин амалҳо бидъат инкоршуда аст.

Барои ҳеч кас ҷои нест, ки аз паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам қазои ҳочат ё осон намудани мушкили ё шифои бемор ё мисли ин дигар чизҳоро бипурсад. Зеро ингуна талабҳоро гайр аз Худованд дагар аз ҳеч кас пурсидан, ҷои нест. Пурсидани чунин талабҳо аз мурдагон ширк ва ибодати гайри Худо шуморида мешавад.

Дини Ислоҳ ба ду чиз устувор аст:

Аввал: Ғайр аз Худованд ҳудои дигареро парастида нашавад.

Дуввум: Худованд ба тариқе, ки паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам машруъ кардаанд, парастида шавад.

Ин маънои шаҳодати "Ло илоҳа иллаллоҳу муҳаммадар расулуллоҳ" аст.

Барои ҳеч кас ҷои нест, ки аз паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам шафоъат биталабад. Зеро шафоат мулки Худо аст ва гайр аз Худованд дигар аз ҳеч кас талабида намешавад. Чуноне, ки Худованд мефармояд"

"قل لله الشفاعة جميعا". [سورة الزمر: 44].

"Бигӯ: Ҳамаи шафоъатҳо азони Худост". (Сураи Зумар: 44).

Мегуи, ки Худовандо паёмбаратро бароям шафоъаткунанда бигардон. Худовандо фариштагонат ва бандагони мўъминатро бароям шафоъат кунанда бигардон. Худовандо кудаконамро бароям шафоъат кунанда бигардон. (Яъне кудаконе, ки қабл аз балогат аз дунё муғузаранд, барои падару модари худ шафоъат мекунанд), ва гайри мисли ин ҷумлаҳо.

Аммо аз мурдагон ҳеч чизе талабида намешавад, на шафоъат ва на гайри шафоъат, чи паёмбар бошанд ва чи гайри паёмбар. Зеро ин амал ҷои нест. Ва аз мурда тамоми амалаш қатъ мешавад ба ҷуз амалҳое, ки шариаъат истисно

кардааст. Чуноне, ки дар "Саҳеҳ Муслим" аз Абӯ Ҳурайра разияллоху анху ривоят омадааст, ки паёмбар саллаллоху алайҳи ва саллам фармуданд:

"إذا مات ابن آدم انقطع عمله إلا من ثلاث: صدقة جارية، أو علم ينتفع به، أو ولد صالح يدعو له".

"Вақте, ки фарзанди Одам бимирад, амалаш қатъ мешавад, ба чуз се чиз: Садақаи чория, ё илме, ки аз он фоида бурда шавад, ё фарзанди солеҳе, ки барояш дуо кунад".

Ва аз паёмбар саллаллоху алайҳи ва саллам дар вақти зинда буданашон ва дар рузи қиёмат талаби шафоъат чоиз аст. Зеро он ҳазрат саллаллоху алайҳи ва саллам бар он тавоно ҳастанд. Ва метавонанд, ки барои талабкунандаи шафоъат, аз парвардигорашон шафоъат биталабанд. Аммо дар дунё маълум, ки талаби шафоъат чоиз аст. Ва ин ба паёмбар саллаллоху алайҳи ва саллам хос нест. Балки ба тамоми мардум ом аст. Бинобар ин чоиз аст, ки мусалмон барои бародари мусалмонаш бигуяд: Барои ман назди парвардигорам шафоъат кун, яъне бароям Худовандро дуо кун. Ва ба шахси шафоъат хоста шуда чоиз аст, ки талаби бародарашро аз Худованд бипурсад ва ба ӯ шафоъат кунад, агар он талаб аз талабҳое бошад, ки Худованд пурсидани онро мувоҳ кардааст.

Аммо дар рузи қиёмат ҳеч кас бе ичозати Худованд шафоъат карда наметавонад. Чуноне, ки Худованд мефармояд:

"من ذا الذي يشفع عنده إلا بإذنه". [سورة البقرة: 255].

"Кист он касе, ки чуз ба ичозати ӯ дар назди ӯ шафоъат кунад". (Сураи Бақара: 700).

Аммо ҳолати мурда ҳолати хос аст. Ин ҳолатро баҳолати пеш аз мурдаи ё пас аз зинда шудан дар рузи қиёмат, қиёс намудан, чоиз нест. Зеро аз мурда амалҳои қатъ шудааст ва ӯ дар гарави амалҳоест, ки анҷом додааст ба чуз амалҳое, ки шарифат истисно кардааст. Ва талаби шафоъат аз мурдагон аз амалҳое нест, ки шарифат истисно карда бошад.

Бинобар ин ин ҳолатро ба ҳолати пеш аз марг ё пас аз зинда шудан дар рузи қиёмат, қиёс намудан, чоиз нест.

Шакке нест, ки паймбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам пас аз вафоташон ба ҳаёти барзахи зинда ҳастанд, ки аз ҳаёти шаҳидон мукамалтар аст. Вале мисли ҳаёте, ки пеш марг доштанд ё ҳаёте, ки дар рузи қиёмат доранд, нест. Балки ҳаётест, ки ҳақиқату чигунагии онро гайр аз Худованд ҳеч кас намедонад. Бинобар ин дар ҳадиси пешина гузашт, ки он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармудаанд:

"ما من يسلم علي إلا رد الله علي روحي حتى أرد عليه السلام".

"Ҳеч касе нест, ки бар ман салом бифиристад, магар ин, ки Худованд руҳамро ба ман баргардонад, то ин, ки ба саломи ӯ ҷавоб бидиҳам".

Ин далел аст, ки он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам мурда ҳастанд ва рӯҳ аз танашон чудо шудааст. Лекин дар вақти салом рӯҳашон баргардонида мешавад. Насҳое, ки аз Куръону ҳадис бар марги он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам далолат мекунад, равшан аст. Ин амр дар байни олимон масъалаи муттафақ аст. Вале ин амр бар ҳаёти барзахи он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам монев нест. Чуноне, ки марги шаҳидон бар ҳаёти барзахи онон монев нест, ки Худованд мефармояд:

"ولا تحسبن الذين قتلوا في سبيل الله أمواتا بل أحياء عند ربهم يرزقون". [سورة آل عمران: 169].

"Қасонеро, ки дар роҳи Худо кушта шуданд, мурда гумон макун, балки онон зиндаанд, назди парвардигорашон ризқ дода мешаванд". (Сураи Оли Имрон: 179). c

Дар ин масъала аз барои зарур буданаш, биёр сухан рондем. Зеро бисёр шахсон дар ин боб иштибоҳ мекунанд, ба чои, ин ки ба сӯи Худо даъват бикунанд, мардумро ба суи ширку ибодати мурдагон даъват мекунанд.

Аз Худованд пурсонем, ки аз ончи бо шарияташ муҳолиф аст, моро ва чамиби мусалмононро саломат ниғаҳ дорад. Ва Худованд донотар аст.

Аммо он чизҳое, ки баъзе зиёратчиён иҷро мекунанд, ки дар тзди қабри паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам ғозашонро баланд мекунанд, ё дар онҷо бисёр меистанд, ин иалҳо ҷоиз нест. Зеро Худованди таъоло умматро аз ин, ки ғозашонро аз овози паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам иланд бикунанд ва аз ин, ки бо он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи 1 саллам бо овози баланд суҳбат кунанд ҷуноне, ки ҳамдигар бо овози баланд суҳбат мекунанд, манъ имудааст. Ва онҳоро тарғиб намудааст, ки дар назди он ғзрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам овозашонро наст ғнанд. Ҷуноне, ки дар ин оят фармудааст:

"يا أيها الذين آمنوا لا ترفعوا أصواتكم فوق صوت النبي ولا تجهروا له بالقول كجهر بعضهم لبعض أن تحبط أعمالكم وأنتم لا تشعرون، إن الذين يغضون أصواتهم عن رسول الله أولئك الذين امتحن الله قلوبهم للتقوى لهم مغفرة وأجر عظيم". [سور الحجرات: 362].

Эй мӯъминон! Овозҳоятонро аз овози паёмбар баланд икунед ва монанди ин, ки бо якдигар бо овози баланд суҳан ғронед, бо ӯ бо овози баланд суҳанрони макунад, мабодо иалҳои неки шумо нобуд гардад ва шумо огоҳ нашавед. Ҷлбатта касоне, ки овозӯ садои худро назди расули Худо ғст мекунанд, инҳо касоне ҳастанд, ки Худованд илҳояшонро барои тақво имтиҳон намудааст. Барои онон ағфирату савоби бузург аст". (Сураи Ҳучурот: 1-2).

Зеро дар онҷо бисёр истодан ва ба тақрор салом додан, ғбаби заҳма ва садои зиёд ва овозҳои баланд, дар назди ғбри паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам мешавад.

Ин амал ба шарӣъате, ки Худованд ба мусалмонон дар ин итҳои муҳкам машруъ кардааст, муҳолиф аст. Ва он ҳазрат иллаллоҳу алайҳи ва саллам дар ҳоли зиндагию марғ уҳтараманд. Барои муъмин сазовор нест, ки дар назди ғбри он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам амалҳое, ки уҳолифи адаби шаръи аст, анҷом диҳад.

Инчунин баъзе зиёратчиён ё ғайри зиёратчиён барои дуо ғбри паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам ро интиҳоб ғкунанд, ва рӯй ба ҷониби қабр истода, дастони худро

баланд бардошта дуо мекунад. Ҳамаи ин амалҳо хилофи равиши салафи солеҳ аз саҳобагони паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам ва пайравони некукори онон аст. Балки ин амалҳо аз бидъатҳои навапайдо шуда аст, ки паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд:

"عليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين من بعدي، تمسكوا بها وعضوا عليها بالنواجذ، وإياكم ومحدثات الأمور، فإن كل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة". [أخرجه أبو داود والنسائي بإسناد حسن].

"Бар шумо вочиб аст, ки ба суннати ман ва суннати хулафои рошидине, ки баъд аз ман ҳастанд, чанг бизанед ва бо дандонҳои қафо маҳкам бидоред. Ва аз чизҳои навазодшуда (дар дин) дури варзед. Зеро ҳар чизи навазодшуда бидъат аст, ва ҳар бидъат гумроҳи аст". (Ин ҳадисро имом Абу Довуд ва Насои бо санади ҳасан ривоят кардаанд).

Инчунин паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд:

"من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد". [أخرجه البخاري ومسلم].

"Қасе дар дин амали навро пайдо кунад, ки он амал аз дин нест, пас он амал мардуду номақбул аст". (Ин ҳадисро имом Бухори ва Муслим ривоят карданд).

Ва дар ривояти имом Муслим омадааст, ки:

"من عمل عملا ليس عليه أمرنا فهو رد".

"Қасе амалеро анҷом диҳад, ки он амал мувофиқи амри мо нест, он амал номақбул аст".

Али ибни Ҳусайн, Зайнул Обидин разияллоҳу анҳу мардери диданд, ки назди қабри паёмбар с дуо мекард. Ӯро аз ин амал манъ намуда гуфтанд: Оё ҳадисеро бароят нагӯям, ки онро аз падарам ва падарам аз бобоям ва бобоям аз расули Худо саллаллоҳу алайҳи ва саллам шуниданд, ки фармуданд:

"لا تتخذوا قبوري عيداء، ولا بيوتكم قبورا، وصلوا علي فإن تسليمكم يبلغني أينما كنتم". [أخرجه الحافظ محمد بن عبد الواحد المقدسي في كتابه المختارة].

"Қабри маро ид ва хонаҳоятонро қабристон қарор надихед ва бар ман дуруд бифиристед, ки саломи шумо ҳарчое, ки бошед ба ман мерасад". (Ин ривоят аз Ҳофиз Муҳаммад ибни Абдулвоҳиди Мақдаси аст, ки дар китоби худ "Ал-Мухтора" зикр намуданд).

Инчунин баъзе зиёратчиён дар вақти салом додан бар паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам дасти ростро бар болои дасти чап бар сина ё поёнтар карда мисли ҳайати намоз меистанд. Бар паёмбар ба ин ҳайат истода салом додан ҷоиз нест. Инчунин бар гайри паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам бар подшоҳону роҳбарон ва бар дигарон низ ба ин ҳайат истода салом додан дуруст нест. Зеро ин ҳайат, ҳайати хоксорию ибодат аст, ки гайр аз Худованд барои ҳеч каси дигаре ҷоиз нест. Чуноне, ки Ҳофиз ибни Ҳачар дар китоби "Фатҳул бори" аз олимон нақл карданд. Масъала дар инчо бисёр равшан аст барои касе, ки тааммул кунад ва мақсадаш пайравии роҳу равиши салафи солеҳ бошад. Аммо касе, ки таъассуб ва ҳавоу ҳавас ва тақлиди кўркўрона бар ӯ голиб бошад ва ба даъватчиёни ба сӯи тариқи салафи солеҳ бадбин бошад, кори ӯро ба Худо месупорем.

Аз Худованд бароямон ва барои ӯ ҳидоят ва тавфиқро металабем, то ҳақро аз ҳар чизи дигаре боло гардонем. Ба дурусти, ки он зот беҳтарин масъул аст.

Инчунин баъзеи мардум аз дур истода рӯй ба чониби қабр карда лабҳои худро ҳаракат дода, салом ё дуо мехонанд. Ҳамаи ин амалҳо аз чинси бидъатҳои гузашта аст, ки барои ҳеч кас сазовор нест, ки дар дин чизҳои пайдо кунад, ки Худо ба он рухсату иҷозат надодааст. Ва ӯ ба ин амали худ ба ҷафо наздиктар аст то дӯсти ва муҳаббат.

Имом Молик раҳмаҳтуллоҳ алайҳи ин амал ва амсоли онро инкор намуда гуфтанд:

"ان يصلح آخر هذه الأمة إلا ما أصلح أولها".

"Охири ин умматро ислоҳ намекунад магар ончӣ, ки аввали ин умматро ислоҳ кардааст".

Ва маълум аст, ки аввали ин уммат вақте, ки ба манҳачи паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам ва хулафои рошидин ва саҳобагон ва пайравони некукорашон, сайр намуданд ислоҳ шуданд. Ва ҳаргиз охири ин уммат ислоҳ нахоҳанд шуд то ин, ки ба ҳамон манҳач чанг зада бар он сайр кунанд.

Аз Худованд хоҳонем, ки мусалмононро ба ончиге, ки начот ва хушбахти ва иззати дунёву охираташон дар он аст, муваффақ гардонад. Ба дурусти, ки ӯ

ДИҚҚАТ

Зиёрати қабри паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам на вочиб ва на аз шурути ҳаҷ аст. Чуноне, ки баъзе омиҳо мепиндоранд. Балки зиёри қабри паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам барои касе, ки ба масҷиди паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам омадааст ё ба он наздик аст, мустҳаб аст. Аммо касе, ки аз Мадина дур аст, барои ӯ чоиз нест, ки ба қасди зиёрати қабр ба суи Мадина сафар кунад. Вале ба қасди масҷид сафар намудан, суннат аст. Вақте, ки ба масҷид расид, қабри паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам ва қабри ду ёри босафоляшон, Абу Бакру Умар разияллоҳу анҳумо-ро зиёрат мекунад. Зиёрати қабри паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам тобеъи зиёрати масҷидашон аст. Зеро дар "Саҳеҳ"- и Бухори ва Муслим собит шудааст, ки паёмбар с фармуданд:

"لا تشد الرحال إلا إلى ثلاثة مساجد: المسجد الحرام، ومسجدي هذا، والمسجد الأقصى".

"Сафари маҳсус барои ибодат гайр аз се масҷид дигар ба ҳеч чо чоиз нест: "Масҷиду-л-Ҳаром ва ин масҷиди ман ва масҷиди Ақсо".

Агар сафар намудан ба қасди зиёрати қабри паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам ва қабри дигар шахсон чоиз мебуд, паёмбар с умматро ба он далолат намуда фазилати онро ба онҳо баён мекарданд. Зеро он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам аз ҳамаи мардум ба уммати худ хайрхоҳу насиҳат кунандатар ва ба Худованд донотар ва Худотарстари ни мардум буданд. Ва умматашонро ба тамоми хайр далолат карданд ва онҳоро аз тамоми амалҳои бад бим намуданд.

Чигуна чунин амалҳо дуруст аст, дар ҳоле, ки наёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам гайр аз масҷидҳои сегона ба дигар ҷо сафари махсус ба қасди ибодат таҳзир намуданд, ва гуфтанд:

"لا تتخذوا قبري عيداً، ولا بيوتكم قبوراً، وصلوا على فإن صلاتكم تبلغني حيث كنتم".

"Қабри маро ид ва хонаҳоятонро қабристон қарор надихед. Ва бар ман дуруд бифиришед, ки дуруди шумо дар кучое, ки бошед, ба ман мерасад".

Қавл ба машруъ будани сафари махсус ба зиёрати қабри наёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам сабаб мешавад, ки қабри он ҳазрат саллаллоҳу алайҳи ва саллам ид (ҷои шоди) қарор гирад. Ва ҳамон чизе, ки наёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам аз он тарс доштанд, яъне гулуву тачовуз воқеъ гардад. Чуноне, ки бисёре аз мардум дар он воқеъ шудаанд. Зеро онҳо ақида доштанд, ки барои зиёрати қабри наёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам сафари махсус ҷоиз аст.

Аммо ҳадисҳои ривоятҳои, ки баъзе шахсон ба машруъу ҷоиз будани сафар ба қасди зиёрати қабри наёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам далелу ҳуҷҷат мекунад, санадҳои он ҳадисҳо заиф балки мавзӯ аст. Чуноне, ки муҳаддисон мисли Дорқутни ва Байҳақи ва Ҳофиз ибни Ҳачар ва дигарон низ заиф будани он ҳадисҳоро баён карданд.

Бинобар ин ҷоиз нест, ки ин ҳадисҳои заифро дар муқобили ҳадисҳои саҳеҳе, ки бар ҳаром будани сафари махсус ба қасди ибодат ба гайри масҷидҳои сегона далолат мекунад, қарор диҳем.

Хонандаи азиз: Бароят баъзе ҳадисҳои мавзӯу бофташудаи ин бобро зикр мекунам, то он ҳадисҳоро бидони ва аз он ҳазар намуда ва ба он мағрур нашавад.

Аввал:

"من حج ولم يزرني فقد جفاني".

"Ҳар ки ҳаҷ кунад ва ба зиёрати ман наояд, ба ман ҷафо кардааст".

Дуввум:

"من زارني بعد مماتي فكأنما زارني في حياتي".

"Ҳар ки пас аз марғам маро зиёрат кунад, гуё, ки дар ҳоли ҳаётим зиёрат карда бошад".

Саввум:

من زارني وزار ابي ابراهيم في عام واحد ضمننت له على الله الجنة".

"Ҳар ки маро ва падарам Иброҳимро дар як сол зиёрат кунад, барои ӯ назди Худо замонати бихишиш мекунам".

Чаҳорум:

من زار قبري وجبت له شفاعتي".

"Ҳар ки қабри маро зиёрат кунад, шафоати ман барои ӯ вочиб мегардад".

Ин ҳадисҳою Ривоятҳо ва мисли инҳо аз паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам собит нашудааст.

Ҳофиз ибни Ҳачар дар китоби "Атталхис" баъди зикри аксари ин ривоятҳо гуфтанд:

اطرق هذا الحديث كلها ضعيفة".

"Санадҳои ҳамаи ин ҳадис заиф аст".

Ал-Ҳофизу-л-Уқайли гуфтанд:

لا يصح في هذا الباب شيء".

"Дар ин боб ҳеч ҳадиси саҳеҳе нест".

Шайху-л-ислом ибни Таймия раҳматуллоҳи алайҳи қотейони мефамоянд:

إن هذه الأحاديث كلها موضوعة".

"Ҳамаи ин ҳадисҳо бофташудаву мавзӯ аст".

Шайху-л-ислом як шахси олим ва ҳофиз ва иттилоъи васеъ доштанд.

Агар чизе дар ин бора собит мебуд, саҳобагон разияллоҳ анҳум аз ҳама пештар ба он амал мекарданд ва онро барои уммат баён менамуданд ва ононро ба суи он даъва мекарданд. Зеро пас аз паёмбарон алайҳимуссалом саҳобагон разияллоҳу анҳум беҳтарини мардум буданд ва ҳудуди шарият ва амалҳои машруъшударо аз ҳама хубтар медонистанд ва халқро аз барои савоби Худованди аз ҳама бештар насиҳат мекарданд. Вақте, ки аз онҳо чизе дар ин боб нақл нашуд, маълум шуд, ки ин амал чоиз нест.

Агар чизе дар ин боб саҳеҳу собит бошад, бояд онро ба зиёрати шаръие, ки дар он сафари махсус ба қасди зиёрати қабр нест, ҳамл кунем, то ин, ки байни ҳадисҳо чамъ шуда бошад.

ФАСЛ

Ба шахси зиёраткунандаи Мадина мустаҳаб аст, ки масҷиди Қуборо зиёрат намуда дар ончо намоз гузорад. Зеро дар "Саҳеҳ Бухори" ва "Саҳеҳ Муслим" омадааст, ки Ибни Умар разияллоҳу анҳу гуфтанд:

"كان النبي صلى الله عليه وسلم يزور مسجد قباء راكباً و ما شيئاً و يصلي فيه ركعتين".
"Паёмбари Худо саллаллоҳу алайҳи ва саллам масҷиди Қуборо савораву пиёда зиёрат намуда дар он масҷид ду рақъат намоз мегузошанд".

Ва аз Саҳл ибни Ҳаниф разияллоҳу анҳу ривоят омадааст, ки гуфтанд: паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд:

"من تطهر في بيته ثم أتى مسجد قباء فصلى فيه صلاة كان له كأجر عمرة" [رواه أحمد والنسائي وابن ماجه واللفظ له والحاكم].

"Касе дар хонаи худ таҳорат бикунад пас ба масҷиди Қубо омада намоз хонад, ба ӯ савоби умра дода мешавад". (Ин ҳадисро имом Аҳмад ва Насои ва Ибни Моча ва ҳоким ривоят кардаанд ва ин лафси Ибни Моча аст).

Ба зиёраткунандаи Мадина мустаҳаб аст, ки қабристонии Бақеъ ва қабри шуҳадои Уҳуд ва қабри Ҳазрати Ҳамза разияллоҳу анҳу-ро зиёрат кунад. Зеро паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам онҳоро зиёрат менамуданд ва барои эшон ду мекарданд.

Ва инчунин дар ҳадис омадааст, ки он ҳазрат с фармуданд:

"زوروا القبور فإنها تذكركم الآخرة" [أخرجه مسلم].

"Қабристонро зиёрат бикунед, зеро қабристон охиратро ба шумо ёдрас мекунад". (Ин ҳадисро имом Муслим ривоят кардаанд).

Паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам саҳобагори худро таълим медоданд, ки вақте, ки қабристонро зиёрат бикунанд, бигуянд:

"Ассалому алайкум аҳлад диёри минал муъминина вал муслимин, ва инно ин шоаллоҳу бикум лоҳиқун. Насъалуллоҳа лано ва лакумул ѓофия". (Ин ҳадисро имом Муслим ривоят кардаанд).

Имом Тирмизи аз ибни Аббос разияллоҳу анҳу ривоят карданд, ки он ҳазрат разияллоҳу анҳу гуфтанд: Паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам ба қабристони Мадина убур карда руи худро бачониби онҳо гардониди гуфтанд: "Ассому алайкум ё аҳлал қубури яғфируллоҳу лано ва лакум. Антум салафуно ва наҳну бил асар".

Аз ин ҳадисҳо маълум мешавад, ки мақсад аз зиёрати қабристон, ба ёд овардани охират ва некуи ба мурдаҳо ва дуо барои онон ва меҳрубони барои онҳост. Аммо зиёрати қабристон ба қасди дуо ё эътиқоф намудан дар онҳо ё пурсидани ҳочат аз онҳо ё шифо талабидан барои бемор ё худи онҳо ё чоҳ ё манзалаташонро назди Худованд васила овардан, ингуна зиёрат бидъати мункар аст, ки Худованд ва паёмбараш саллаллоҳу алайҳи ва саллам онро машруъ накардаанд. Ва салафи солеҳ разияллоҳу анҳу онро анҷом надодаанд, балки ингуна зиёрат аз ҳамон ҳучр аст, ки паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам аз он манъ намуда гуфтанд:

"زوروا القبور ولا تقولوا هجرا"

"Қабрҳоро зиёрат кунед ва "ҳучр" нагуед".

Ҳамаи он умуре, ки дар боло зикр кардем, ҳамаи он бидъат аст. Вале мартабаи онҳо фарқ дорад. Базеи он амалҳо бидъат асту ширк нест, мисли дуо кардан назди қабр ва дар дуо мурда ё чоҳ ё манҳалаи ӯро васила овардан. Баъзе он амалҳо ширки акбар аст, мисли дуо пурсидани мурдагон ва аз онҳо ёри талабидан.

Пас эй хонандаи азиз огоҳ бош ва ҳазар намо ва аз Худованд тавфиқ ва ҳидоятро биталаб, ки ўст тавфиқнамо

ҳидояткунанда. Ғайр аз ӯ дигар Худоё нест, ҷуз ӯ тарбиятнамои дигаре нест.

Ва дуруду саломи Худо бар паёмбари мустафо ва бар олу асҳобашон.

Муаллиф:

**Алломаи бузург муфтии Мамлакати
Арабистони Саъуди Абдулазиз ибни Абдуллоҳ
ибни Боз.**

Тарҷумон:

Эҳсони Абдулқодир.

Хуруфчин:

Муҳаммад Фотех ибни Чамолиддин.